СПІЛЬНА ОЦІНКА ПОТРЕБ 2026

Піврічний інформаційний бюлетень – Перше півріччя 2026 року | МОЛДОВА

Контекст і методологія

Після консультацій у рамках Робочої групи з питань підзвітності перед постраждалим населенням (AAP) у 2026 році методологію Спільної оцінки потреб (PA) було адаптовано: збір даних було змінено з щоквартального на піврічний. У першому семестрі 2026 року було проведено фокус-групи (FGD) із біженцями, шукачами притулку та іншими особами, які були вимушено переміщені, із різних вікових груп, різної статі, людей з інвалідністю та з різних соціальних груп у різних регіонах Молдови, зокрема на лівому березі річки Дністер. Консультації в рамках Спільної оцінки потреб були проведені у форматі 20 фокус-груп (FGD), що представляли різні профілі населення, зокрема діти та підлітки (5 груп), дорослі віком 30–49 років (5 груп), етнічні роми (3 групи), особи передпенсійного віку (3 групи), люди з інвалідністю (3 групи) та представники ЛГБТІК+ (1 група). Дві группи були проведені на лівобережжі Дністра. Результати, представлені в цьому інформаційному бюлетені, відображають погляди, пріоритети та проблеми, висловлені постраждалими громадами, і покликані сприяти плануванню та реалізації програм, адвокаційній діяльності та зусиллям із забезпечення підзвітності. Для забезпечення своєчасного та заснованого на даних реагування на потреби й виклики, з якими стикаються біженці, шукачі притулку та особи без громадянства, було розроблено інформаційний бюлетень та інтерактивну інформаційну панель (dashboard), які постійно оновлюються.[1]

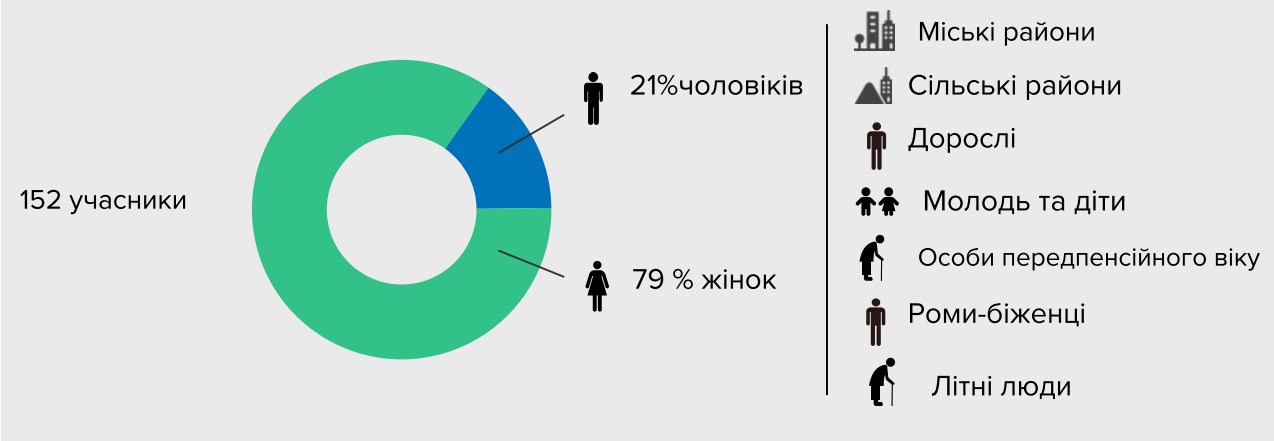

[1] Interactive dashboard: Moldova: Participatory Assessment Analysist

Роль партнерів

Успішне проведення Спільної оцінки потреб (Participatory Assessment) стало можливим завдяки активній залученості широкої мережі партнерів УВКБ ООН, зокрема Ave Copiii, CNPAC, CDA, Tarna Rom, Charity Centre for Refugees (CCR), Keystone Moldova, Національного конгресу українців Молдови (NCUM), Female Support Force та Рад біженців, а також Цільової групи з питань підзвітності перед постраждалими групами населення (AAP Task Force). Ці партнери відіграли ключову роль у визначенні місць проведення та учасників, сприянні збору даних і вдосконаленні методології оцінки. Їхня співпраця забезпечила інклюзивний та доступний процес, у якому пріоритетна увага приділялася різноманітним потребам вразливих груп. Спільні зусилля цих організацій сприяли комплексному підходу, що поєднав місцеву експертизу та залучення громад для отримання змістовних висновків і результатів, які можуть бути використані для подальших практичних дій.

УВКБ ООН висловлює вдячність усім партнерам, представникам громад, волонтерам з числа біженців і, насамперед, біженцям та шукачам притулку, які взяли участь в оцінці. Їхня готовність ділитися власним досвідом та поглядами була надзвичайно важливою для визначення пріоритетів, викликів і можливостей для посилення заходів із захисту та забезпечення інклюзії.

Ключовий висновок

Учасники з усіх груп послідовно описували Молдову як місце, де панують безпека, стабільність і гідність. Щонайменше під час трьох фокус-груп учасники зазначили, що після кількох років вимушеного переміщення почуваються в Республіці Молдова «як удома».

Водночас зберігаються занепокоєння щодо можливостей працевлаштування, доступності житла за вартістю, майбутнього правового статусу[2], доступу до медичної допомоги, актуальної інформації та довгострокових наслідків вимушеного переміщення. Учасники відзначили зростаючий соціально-економічний тиск, який впливає на їхню здатність залишатися в Молдові в довгостроковій перспективі. Серед основних проблем найчастіше називали закриття кількох центрів розміщення біженців, зростання вартості оренди, збільшення витрат на комунальні послуги та підвищення цін на товари першої необхідності. Вимушено переміщені особи, які проживають у сільській місцевості, також повідомляли про обмежені можливості працевлаштування, тоді як припинення грошової допомоги для багатьох домогосподарств ще більше посилило фінансову вразливість. У результаті деякі біженці зазначили, що розглядають можливість повернення в Україну, незважаючи на збереження безпекових ризиків. Літні біженці та люди з інвалідністю перебувають у особливо вразливому становищі через обмежені можливості заробляти на життя, потреби, пов'язані зі здоров'ям, та скорочення гуманітарної допомоги. Хоча учасники загалом повідомляли, що почуваються в безпеці та отримують підтримку, зростання вартості життя, витрати на медичну допомогу та невизначеність щодо майбутнього житла й послуг підтримки залишаються значними проблемами для цих груп. Незважаючи на ці труднощі, біженці постійно зазначали, що почуваються в Молдові в безпеці та що їх тут тепло приймають. Громадські центри, освітні та соціальні заходи, а також позитивна взаємодія з приймаючими громадами продовжують підтримувати соціальну згуртованість, інтеграцію та відчуття приналежності серед біженців і місцевого населення.

Освіта

Освіта залишається загалом доступною для дітей-біженців у Молдові, при цьому учасники повідомляють про позитивний досвід інклюзії та інтеграції в освітню систему. Більшість опитаних дітей та підлітків відвідують школи в Молдові, водночас продовжуючи навчатися за українською навчальною програмою онлайн.

Учасники назвали навчання в очному форматі найбільш ефективною формою, наголошуючи на безпосередній взаємодії з учителями та однолітками. Вони також зазначили, що почуваються прийнятими та інтегрованими у своїх шкільних громадах і не стикаються з дискримінацією за ознакою національності чи статусу переміщеної особи. Водночас мовні вимоги продовжують створювати труднощі, особливо для підлітків, які наближаються до завершення навчання та повинні відповідати вимогам щодо знання румунської мови для складання випускних іспитів і переходу на наступні рівні освіти. Діти-біженці ромського походження були зараховані до шкіл, при цьому випадків дискримінації не повідомлялося. Однак фінансові обмеження перешкоджали їхній участі у позакласних заходах. Громадські центри та простори, дружні до дітей, продовжують відігравати важливу роль у підтримці соціалізації, добробуту та інклюзії. Учасники наголосили на необхідності продовження підтримки у вивченні румунської мови та більш гнучких освітніх траєкторій для учнів-біженців, які все ще розвивають мовні навички.

«Після трьох років навчання в молдовській школі люди думали, що наша дитина — з Молдови».
— Батьки дитини-біженця, учасники фокус-групи, дорослі (30–49 років), Унгени

Засоби до існування та зайнятість

Можливості для забезпечення засобів до існування залишаються однією з найбільш значущих проблем для біженців у Молдові. Можливості працевлаштування, особливо в сільській місцевості, залишаються дуже обмеженими. Багато біженців не можуть отримати доступ до роботи через адміністративні та мовні бар'єри, а також обов'язки з догляду за дітьми. Хоча існує правова база для фрилансерської діяльності, біженці наразі стикаються з перешкодами для практичного доступу до цієї можливості. Літні люди продовжують переважно покладатися на пенсії або гуманітарну допомогу, тоді як молодші люди висловлювали значний інтерес до професійного навчання, мовних курсів та підтримки підприємництва. Незважаючи на ці виклики, молоді сім'ї біженців послідовно висловлювали сильне бажання досягти самостійності, забезпечувати свої домогосподарства завдяки сталим засобам до існування та активно сприяти розвитку приймаючих громад.

"Дитячі садки часто платні, у селах немає роботи, а оренда житла дорога. Як нам виживати?
— Дорослий біженець (30–49 років), учасник фокус-групи, Бєльці

Охорона здоров'я та психосоціальна підтримка

Бенефіціари тимчасового захисту мають законне право на догоспітальну екстрену та первинну медичну допомогу в Молдові; однак на практиці доступ залишається обмеженим через системні та адміністративні бар'єри. Хоча більшість респондентів, включно з сім'ями з дітьми та дорослими, загалом повідомляли про позитивний досвід взаємодії із сімейними лікарями та отримання первинної медичної допомоги, зберігаються суттєві прогалини у доступі до спеціалізованих та амбулаторних послуг, а також у доступності компенсованих лікарських засобів.

[2] On 28 January 2026, temporary protection was extended through Government Decision No. 26 on the extension of temporary protection for persons displaced from Ukraine, published in the Official Gazette (Monitorul Oficial No. 62–64, Article 31) on 29 January 2026. According to this decision, temporary protection has been extended until 1 March 2027, and beneficiaries were able to request the extension by submitting an online application between 1 February and 30 April 2026. At present, any eligible person may apply for temporary protection or for any other form of protection provided under the Law on Asylum of the Republic of Moldova (Law No. 270 of 18 December 2008). However, there remains uncertainty regarding the legal status after 1 March 2027, as no decision has yet been adopted concerning the post-temporary protection framework.

Літні біженці повідомляли про переривання лікування та труднощі з оплатою медичних послуг і ліків. Доступ до медичного страхування залишається структурним бар'єром для біженців, які офіційно не працевлаштовані за індивідуальним трудовим договором. У результаті деякі біженці звертаються до приватних медичних закладів або шукають спеціалізовану медичну допомогу за кордоном. Основними пріоритетами є покращення доступу до медичного страхування, компенсованих лікарських засобів та спеціалізованих медичних послуг у сільській місцевості.

Доступ до соціальних послуг

Біженці в Молдові, особливо сім'ї з дітьми, продовжують стикатися з бар'єрами у доступі до соціальних послуг. Учасники повідомляли про труднощі з отриманням інформації, своєчасним отриманням відповідей на свої запити та розумінням доступних схем допомоги. Водночас там, де були залучені соціальні працівники, вони відігравали важливу роль у забезпеченні доступу до необхідної підтримки, зокрема житла, допомоги з оплатою оренди та медичних послуг. Незважаючи на ці позитивні приклади, учасники зазначили, що доступ до соціальної підтримки залишається непослідовним і значною мірою залежить від індивідуального супроводу та інформаційно-роз'яснювальної роботи.

> **«Я звернулася до соціального працівника в Молдові й отримала допомогу в пошуку житла та оплаті оренди. Пізніше мені допомогли влаштуватися до центру та отримати доступ до медичних послуг, включно з хіміотерапією. Отримана мною підтримка була надзвичайно важливою у дуже складний період».** -Дорослий біженець з інвалідністю

Житло

Житло залишається однією з основних проблем для біженців у Молдові.
Висока вартість оренди та комунальних послуг робить належне житло дедалі менш доступним для багатьох сімей, тоді як варіанти житла в сільській місцевості залишаються вкрай обмеженими. Центри розміщення біженців проходять процес консолідації, при цьому доступ до них дедалі більше обмежується найбільш вразливими випадками відповідно до суворих критеріїв прийнятності. У результаті більшість біженців залежать від приватного ринку оренди, де поширеними залишаються неформальні домовленості та нестабільність житла. Деякі учасники повідомили, що зростання вартості оренди та витрат на життя змусило їх розглядати можливість повернення в Україну. У Придністровському регіоні деякі учасники повідомили про більшу стабільність житла, що забезпечується родинними зв'язками, наявними варіантами житла та можливістю придбання нерухомості. Вартість житла та оренди загалом сприймалася як нижча, ніж на правому березі Дністра, що робить проживання порівняно доступнішим. Водночас учасники також відзначили поступове зростання вартості оренди та комунальних послуг, що створює дедалі більший тиск на бюджети домогосподарств.

> **«Оренда дорога, і без стабільної роботи нам дедалі важче виживати».**
> **— Дорослий біженець, Бєльці**

Access to information

Доступ до надійної та своєчасної інформації залишався критично важливою проблемою.
Більшість біженців покладалися на канали комунікації між однолітками, такі як Viber, Telegram та Facebook, щоб залишатися поінформованими.

Хоча ці канали забезпечують швидке отримання оновлень, учасники висловили чітку перевагу прямому спілкуванню віч-на-віч, зазначаючи: «Ми воліємо, щоб хтось прийшов і повідомив нас безпосередньо, а не через чати чи групи». Залежність від цифрових джерел також може сприяти нерівному доступу до достовірної інформації, особливо щодо процедур тимчасового захисту, критеріїв отримання допомоги та доступних послуг. Роми-біженці переважно покладалися на ромських медіаторів та неформальні громадські мережі для отримання інформації. Низький рівень грамотності та мовні бар'єри зменшували їхню здатність самостійно отримувати інформацію про доступні послуги, допомогу та права.

"Ми воліємо, щоб хтось прийшов і повідомив нас безпосередньо, а не через чати чи групи». — Літній учасник групи (60+), Центр розміщення біженців, Кишинів

Згуртованість громад та мирне співіснування

Учасники загалом повідомляли про позитивні відносини з приймаючими громадами та сильне відчуття прийняття, часто описуючи Молдову як місце, що відчувається «як дім». Соціальна взаємодія з місцевими жителями відбувається переважно через громадські заходи, які створюють важливі можливості для побудови довіри та взаєморозуміння, мовні курси, гуманітарні послуги та церкви. Діти повідомляли, що спілкуються з однолітками через рекреаційні заходи та програми, що підтримуються неурядовими організаціями. Водночас мовні бар'єри, особливо серед молодих біженців з обмеженим знанням російської мови, продовжують перешкоджати комунікації та інтеграції. Учасники зазначили зменшення можливостей для залучення до життя громади внаслідок скорочення присутності гуманітарних організацій. Деякі біженці з Придністровського регіону повідомляли про стигматизацію та виключення, у тому числі з боку інших груп біженців, тоді як різні політичні погляди були визначені як джерело напруженості всередині українських громад. Учасники наголосили на постійній потребі в можливостях для соціальної взаємодії, вивчення мов та громадських заходів, спрямованих на зміцнення соціальної згуртованості, інклюзії та мирного співіснування.

"«Я обрала Молдову через мову та схожу культуру. Я знала, що мені буде легше адаптуватися тут, ніж в інших європейських країнах. У мене тут є родичі, тому мені було легше переїхати та отримати необхідну підтримку. Я почуваюся тут захищеною».
— Дорослий біженець (30–49 років), лівобережжя

Загальні рекомендації

- Розширити професійне навчання та можливості для забезпечення засобів до існування, щоб зміцнити самостійність та економічну інтеграцію біженців.
- Покращити доступ до медичної допомоги шляхом надання чіткої інформації про права, доступні послуги та механізми перенаправлення, з особливим акцентом на вразливі групи.

- Підтримувати інклюзивну освіту шляхом зарахування до шкіл, вивчення румунської мови та доступу до позакласних заходів.
- Забезпечувати своєчасну та доступну інформацію про тимчасовий захист, доступні варіанти правового статусу після завершення тимчасового захисту та доступ до правової допомоги, включно з державною безоплатною правовою допомогою для біженців, шукачів притулку та осіб без громадянства.
- Зміцнювати захист на рівні громад та інформаційно-роз'яснювальну роботу шляхом проактивної участі соціальних працівників, зокрема в Центрах розміщення біженців, сільській місцевості та на лівобережжі Дністра.
- Сприяти соціальній згуртованості та інтеграції шляхом підтримки громадських заходів, які об'єднують біженців та приймаючі громади.

Мить із проєкту The Flying Seagulls у Громадському центрі Дондюшан, де діти беруть участь в інтерактивних іграх, циркових активностях та творчих заходах, що сприяють радості, впевненості в собі та соціальній взаємодії.
© УВКБ ООН у Молдові (UNHCR Moldova)

CONTACT
Natalia Kropivka, Protection Officer, kropivka@unhcr.org